

V. A. KARPINSKI

V. I. LENIN JOHTAJANA, TOVERINA JA IHMISENÄ

Vladimir Iljitš oli uuden ja korkeamman tyyppin johtaja, joka vastasi proletaaristen ja kansanvallankumousten kauden vaatimuksia.

Puolueen johtajana ja Neuvostohallituksen päämiehenä Vladimir Iljitš oli käsitykseni mukaan ennenkaikkea mies, jolla oli tavattoman *voimakas, kirkas ja terävä äly*. Hänellä oli kyky päästä pian perille kaikenlaisten monimutkaistenkin ilmiöiden ja tapahtumien olemuksesta aivan yksityiskohtia myöten ja samalla tehdä heti huomioidensa pohjalla oikeat johtopäätökset.

Vallankumouksen päivinä Vladimir Iljitš tuli erikoisen keskittyneeksi, määrätietoiseksi ja hänen nerokas älynsä terävöityi äärimmilleen ja tuli esille aivan täydessä mitassa. Hän määritteli tarkasti luokkavoimain sijoittelun ja osoitti ne päämäärät, mihin mihin luokka pyrki. Hän *näki ennakolta* tapahtumain kehityksen, hahmotteli puolueen politiikan ja taktiikan virheettömästi, esitti rohkeasti uusia tunnuksia, osoitti tarkoin päivänkin, jolloin puolueen oli viimeistään tehtävä ratkaiseva hyökkäys.

Monesta suuresta tapahtumasta Vladimir Iljitšillä oli useinkin vain aivan niukkoja tietoja, mutta hän oivalsi asian ytimen jonkin pienen yksityisseikan perusteella. Seuraavassa eräs kuvaava esimerkki.

Vuoden 1917 Helmikuun vallankumouksen jälkeisinä päivinä Vladimir Iljitš ulkomailla ollessaan oli selvillä Venäjän tapahtumista vain porvarilliseen lehdistöön päässeiden vajavaisten ja usein aivan väärinkin tietojen perusteella. Mutta samoin kuin tiedemies määrittelee erillisten löytämiensä luiden perusteella tarkoin sen eläimen muodon, jolle luut ovat kuuluneet, samoin Vladimir Iljitš osasi erillisten sanomalehtiututisten mukaan arvioida tarkoin eri puolueiden luonteen ja saada oikean kuvan tilanteesta Venäjällä. Tässä eräs harvinaisen mielenkiintoinen

esimerkki hänen päätelmästään (ote hänen kirjeestään maaliskuun 25 päivältä 1917):

„Tšheidze aivan varmasti *horjuu*: vrt. „Le Temps” maaliskuun 20 päivänä *kiittää* Tšheidzea; maaliskuun 24 päivänä *moittii* Tšheidzea.

Kuva on selvä!”¹

Vladimir Iljitš oli silloin pakosta eristettynä Venäjältä, ja hänelle asia selveni siitä ainoasta seikasta, että Ranskan porvariston johtava äänenkannattaja vuoroin kiitti, vuoroin moitti Tšheidzea, erästä vasemmistolaisinta menševikkiä, joka johti alussa Neuvostoja. Tšheidze siis aivan varmasti *horjui*. Siinä riitti aihetta, jonka perusteella hän hahmotteli pääpiirteissään demokraattisiin vasemmistopoluiseihin suhtautumisen taktiikan.

Seuratkaamme Vladimir Iljitšin minulle lähettämien kirjeiden mukaan kohta kohdalta tätä taktiikkaa.

Ensimmäinen tunnus: pesäero sosialipatriotismista. Tämän tunnuksen kärki oli suunnattu sosialipatriotismia vastaan. Sen tarkoituksena oli selvittää tilannetta työväen keskuudessa, antaa alkusysäys työväen keskuudessa olleille horjuville aineksille, jotka toistaiseksi kulkivat isänmaanpuolustajain kannattajien mukana, siirtymiseen meidän riveihimme.

Toinen tunnus: on pysyttävä erossa toisista puolueista!

„Me vastustamme toisiin puolueisiin lähentymistä, *kannatamme* sitä, että työläisiä on neuvottava asentumaan Tšheidzea *vastaan*. Ehdottomasti!”²

Tämä tunnus oli suunnattu horjuvia internationalistisia ryhmittymiä vastaan. Sen tarkoituksena oli saada aikaan täysi selvyys puolueemme riveissä, tehdä rajat selviksi suhteessa muihin puolueisiin, jotka näyttivät ulkoapäin läheisiltäkin, mutta olivat silti olemukseltaan vieraita.

Kolmas tunnus: omaa puoluettamme on lujitettava!

„Me *kannatamme* Keskuskomiteaa Venäjällä, *kannatamme* „Pravdaa”, *kannatamme* omaa puoluettamme, *kannatamme* proletaarista miliisiä, joka valmistelee rauhaa ja sosialismia”³.

Tämä tunnus oli suunnattu niitä vastaan, jotka pitivät ulko-maalaisia ryhmittymiä, eri suuntaisten sosialidemokraattisten ryhmittymien sekoitusta puolueena.

Vladimir Iljitš oli vallan riemuissaan kun sai tietää porvarillista lehdistä puolueen Keskuskomitean olemassaolosta Pietarissa ja sen ottamasta suunnasta.

„Pietarissa on *Keskuskomitea* („Frankfurter Zeitungissa” oli katkelmia sen manifestista, *erinomaista!*), on

¹ V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, s. 245.— *Toim.*

² Sama, s. 243.— *Toim.*

³ Sama.— *Toim.*

„*P r a v d a*”. Me kannatamme *t ä m ä n* puolueen säilyttämistä *ehdottomasti*, vastustamme vähäisintäkin sulautumista OK:n kanssa”¹.

Nuo kirjeen rivit todistavat erittäin selvästi, että Vladimir Iljitš piti rajattomasti omasta puolueestaan, oli ylpeä siitä ja loputtomasti uskollinen sille.

Nimenomaan se puolue on proletaarinen, vallankumouksellinen, marxilainen, meidän puolueemme, eikä mikään muu puolue eikä useiden puolueiden yhdistelmä. Kaikki toiset poliittiset järjestöt, vaikka ne nimittäisivätkin itseään sosialistisiksi, työväenjärjestöiksi, eivät ole lainkaan vallankumouksellisen, proletaarisen puolueen osia, joita olisi yhdistettävä, vaan ne ovat nimenomaan *muuta eikä meidän* puolueitamme.

Vallankumouksen puolustamiseksi ja lujittamiseksi proletariaatti tarvitsee *oman erikoisen puolueensa* eikä lainkaan yhdistymistä toisiin puolueisiin. Sitäkin suuremmalla syyllä proletariaatti kaipaa sellaista puoluetta vallankumouksen jatkamiseksi.

„Nimenomaan Perustavan kokouksen valitsemiseksi (tai Gutškovin ja Miljukovin hallituksen kukistamiseksi) me *tarvitsemme* erikoisen puolueen, oman puolueemme, joka on mielestäni ollut vuosina 1914—1917 *t ä y s i n* luottamuksen arvoinen”².

Tuo asenne oli yhtä kaukana kuin taivas maasta kaikenlaisten yhdistysmielisten asenteesta. Nimenomaan vallankumouksen puolustaminen ja lujittaminen, mutta ei tukemalla Väliaikaista porvarillista hallitusta, vaan lujittamalla omaa puoluetta. Eikä vain vallankumouksen puolustaminen, vaan myös sen jatkaminen, *porvarillisen hallituksen kukistaminen*, ja sitä varten taaskin ja ennen kaikkea tarvittiin puolueemme lujittamista.

Neljäs tunnus: ei mitään kannatusta Väliaikaiselle hallitukselle! Tämä tunnus oli tähdätty niitä vastaan, jotka tulkitsivat porvarillisen vallankumouksen voittoa luokkasuhteisiin kajoamattomalta, epämarxilaiselta, opportunistiselta poroporvarien näkökannalta, ymmärtäen vallankumouksen voiton luokkasovinnon hetkeksi.

Viides tunnus: *proletariaatin aseistaminen*, proletaarinen miliisi. Vladimir Iljitš piti proletariaatin aseistamista ainoana vallankumouksen tulevien menestysten sekä sen täydellisen voiton takeena. Tämä taisteluhenkkinen tunnus oli kuin kylmä virkistävä vesisuihku niille, joiden päät olivat menneet pyörälle vallankumouksen ensi voitoista.

Vihdoin kuudes lisäohje: varovaisuus liittojen solmimisessa sellaisten internationalististen ryhmittymien kanssa kuin ovat

¹ V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, s. 246. OK — menševikkien organisaatio-komitea.— *Toim.*

² Sama, s. 246.— *Toim.*

„vperjodilaiset”, „natšalolaiset”. Tämä on jo yksityiskohtia. Mutkallisen tilanteen kaikkien yksityiskohtien huomioiminen, joustavuus taktillisten periaatteiden soveltamisessa oli Vladimir Iljitšin, proletaarisen vallankumouksen johtajan, luonteenomainen piirre.

„Olkaa varovaisia liittoihin nähden natšalolaisten¹ kanssa,— suositteli Vladimir Iljitš: — me vastustamme toisiin puolueisiin lähentymistä...”

„Pelkään, että te kiirehditte liittymään myös „vperjodilaisiin” ”².

Edelläesitettyjen puolueellemme osoitettujen ylistävien sanojen jälkeen Vladimir Iljitš jatkoi:

„Siis heitä? Haluavatko vperjodilaiset liittyä, liittyä *rehellisesti* tähän puolueeseen?

Bon!³

Eivätkö halua? „Myönnytyksiin” ja „kaupanhierontaan” en ryhdy.

Puhukaa heidän kanssaan *avomielisesti* ja *useammin kuin kerran* ja kirjoittakaa minulle...”⁴

Miten varovasti Vladimir Iljitš suhtautui — ja aivan aiheellisesti — „vperjodilaisiin”, näkyy seuraavasta kirjeestä:

„Lunatšarski kirjoitti minulle ja ehdotti „neuvottelua”. Vastasin: teidän kanssanne henkilökohtaisesti (Lunatšarskin kanssa) olen valmis keskustelemaan. (Hän saapuu Zürichiin.) Neuvotteluun suostun *vain* sillä ehdolla, että neuvotaan työläisiä olemaan Tšheidzen horjuntaa vastaan. Hän (Lunatšarski) *ei vastannut*.

Siis rajoitumme *henkilökohtaiseen* keskusteluun”⁵.

Kuten tunnettua „vperjodilaiset” ilmoittivat ryhmänsä lakauttamisesta vasta kesällä 1917 ja sen ydinjoukko liittyi bolševikkien puolueeseen.

Lopuksi esitän Vladimir Iljitšin ohjeen, joka syvyytensä, tarkkuutensa ja lyhyytensä puolesta on esimerkiksi kelpaava. Olen kääntänyt tekstin ranskan kielestä. Hän lähetti sen sähkeenä Bernistä Tukholmaan Venäjälle matkustaville tovereille:

„Meidän taktiikkamme: täydellinen epäluottamus, ei mitään kannatusta uudelle hallitukselle, Kerenskiä epäilemme erikoidesti, proletariaatin aseistaminen on ainoa tae, toimitettava

¹ Internationalistinen ryhmä, joka julkaisi „Natšalo” lehteä.— V. K.

² „Vperjodilaiset”— puolueesta vuonna 1909 erkaantunut intelligentti-ryhmä, jonka katsantokantoja Lenin piti marxilaisuuden pilakuvana. Tähän ryhmään kuului A. V. Lunatšarski.— V. K.

³ Hyvä.— V. K.

⁴ V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, ss. 243, 245, 246.— Toim.

⁵ Sama, s. 245.— Toim.

viivyttelämästä vaalit Pietarin duumaan, *ei saa missään tapauksessa lähentyä toisia puolueita*”.

Minulle lähettämässään kirjeessä Vladimir Iljitš esitti sähkötekstin ja alleviivasi viimeiset sanat lisäten latinaksi:

„Viimeinen on *conditio sine qua non*”¹.

Muutamalla rivillä hahmoteltiin pääpiirteissä se leniniläinen taktiikka, joka vei puolueemme ja työväenluokan voittoon Loka-kuussa.

Erikoisesti on korostettava ja kiinnitettävä huomiota siihen, että jo Helmikuun vallankumouksen ensi päivinä Vladimir Iljitš edellytti porvarillisen hallituksen kukistamisen lähitulevaisuudessa ja silloin jo osoitti ensi kerran puolueelle, että siihen valmistuminen on välttämätöntä. Jo silloin Vladimir Iljitš näki ennakolta, että edessä on oleva taistelu rauhan ja sosialismin puolesta, ja osoitti, että proletariaatin aseistaminen on ainoa tae, joka turvaa puolueelle voiton tässä taistelussa.

* * *

Vladimir Iljitšin pulppuavalle energialle kävi Sveitsin häkki aivan sietämättömän ahtaaksi.

„...Miten kiduttavaa meille kaikille onkaan täällä istuminen tällaisena aikana”², hän kirjoitti toverille Tukholmaan.

Mutta istua piti. Sveitsin ympärillä käytiin sotaa, rintamat ulottuivat joka puolelle. Venäjälle matkustaminen oli mahdollista vain Ranskan ja Englannin kautta. Mutta bolševikeilla ei ollut mitään toivoa matkustaa „Ententen valtakunnan” kautta. Englannin hallitus ei päästänyt edes eserrä Tšernovia, jolla oli kaikki matkapaperit kauttakulkua varten.

Poliittinen selvänäköisyys ja vallankumouksellinen maltillisuus auttoivat Vladimir Iljitšin pois Sveitsin ansasta. Tilanteen kylmäverinen analyysi johti hänet seuraavaan johtopäätökseen.

Toinen ryhmä taistelevia valtakuntia — Ranska, Englanti, Venäjä ym. — ei päästä bolševikkeja Venäjälle. Se on selvä. Entente pelkää, että proletaarinen vallankumouksellinen puolue Venäjällä saa vahvoja lisävoimia ja päättävällä taistelullaan imperialistista sotaa vastaan heikentää tämän ryhmän valtakuntien rintamaa. Ententen etujen mukaista on, ettei bolševikkeja päästetä Venäjälle.

Mutta toista valtakuntaryhmää — Saksaa, Itävalta-Unkaria ym. se ei kiinnosta lainkaan. Päinvastoin sille on edullista vihollisen ryhmittymän kaikinpuolinen heikentäminen.

¹ V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, s. 246. *Conditio sine qua non* — välttämätön ehto.— *Toim.*

² Sama, s. 249.— *Toim.*

Tästä seuraa johtopäätös: vallankumouksellisen proletariaatin puolueen, joka on leppymättömän vihamielinen molemmille imperialistisille ryhmittymille, on käytettävä ryhmien välisiä ristiriitoja omiin tarkoituksiinsa. On saatava lupa matkustaa Saksan kautta kun se on mahdotonta Ranskan ja Englannin kautta.

Ja kun emigranttien keskuudessa heräsi ajatus Saksan kautta matkustamisesta vaihtona Venäjällä eristettyihin saksalaisiin kansalaisiin, Vladimir Iljitš kannatti innokkaasti tätä ajatusta pitäen sitä poliittisesti ja käytännöllisesti täysin kelvollisena muotona. Hän ehdotti, että siitä esitettäisiin vastaava pyyntö *kaikkien Sveitsiin jääneiden venäläisten kansalaisten* nimessä *heidän poliittisista katsantokannoistaan riippumatta*.

Huomattava sveitsiläinen sosialisti R. Grimm suostui esittämään asian Sveitsin hallitukselle, että se pyytäisi Saksan hallitukselta Venäjän kansalaisille luvan Saksan kautta matkustamiseen vaihtona Venäjällä eristettyihin Saksan kansalaisiin. Sitten aiottiin pyytää myös Venäjän hallitukselta lupaa matkustamiseen. Mutta asia saikin sitten uuden käänteän.

Sveitsin hallitus kieltäytyi matkaluvan anomisesta peläten Ententen pitävän sitä „puolueettomuuden loukkaamisena” Sveitsin taholta. Silloin myös menševikit („internationalistit”!) alkoivat rummuttaa peräytymistä, heidän mukanaan muutkin emigrantit. He pelkäsivät, että Saksan kautta matkustaminen ilman virallista siunausta tekee hyvin huonon vaikutuksen „julkiseen mielipiteeseen”. Tässä tilanteessa Grimm myöskin jänisti.

Vladimir Iljitš aivan hurjistui. Hänen ehdotuksensa mukaan VSDTP:n Keskuskomitean ulkomaan kollegio teki maaliskuun 18 päivänä päätöksen matkan viivyttelämättömästä järjestämisestä Venäjälle Saksan kautta. Lähettäessään minulle kollegion päätöksen Vladimir Iljitš kirjoitti:

„Lisään puolestani, että pidän menševikkejä, joiden syystä yhteinen asia meni myttyyn, pahimman lajin *heittiönä*, jotka „pelkäsivät” mitä sanoo „julkinen mielipide”, *s. o.* sosialipatriootit!!! Minä matkustan... *joka tapauksessa*”¹.

Vladimir Iljitš ymmärsi tietenkin myös mainiosti kaikki ne kielteiset puolet, jotka liittyivät Saksan kautta matkustamiseen ilman Venäjän hallituksen virallista lupaa. Hän ei epäillyt yhtään, etteikö tuo sama „julkinen mielipide” nostaisi raivokasta ulvontaa sellaisen matkan johdosta, ja etteikö porvaristo ja Väliaikainen hallitus hyökkäisi bolševikkien kimppuun mitä ilkeimpine parjauksineen ja mitä julmimpine vainoimenpiteineen. Mutta vastapainona tälle Vladimir Iljitš luotti järkähtämättömästi proletariaatin terveeseen järkeen ja ottamansa askelen vallankumoukselliseen oikeudenmukaisuuteen.

¹ „Lenin-kokoelma” XIII, s. 267.— *Toim.*

Matkan järjestäminen kävi pian. Sveitsiläinen sosialisti työmies Fritz Platten kääntyi Saksan lähettilään puoleen pyytäen lupaa matkustamiseen Saksan kautta. Kolmen päivän kuluttua saatiin Saksan hallitukselta myönteinen vastaus.

Maaliskuun 22 päivänä (vanhaa lukua) eri sosialististen puolueiden (myös Ranskan ja Saksan puolueiden) edustajat laativat ja allekirjoittivat Bernissä pöytäkirjan venäläisten emigranttien matkustamisesta Sveitsistä Venäjälle Saksan kautta seuraavilla ehdoilla: matka järjestetään Venäjän kansalaisten vaihtona saksalaisiin sotavankeihin ja Venäjällä eristettyihin Saksan kansalaisiin; matkustamaan päästetään kaikki Venäjän kansalaiset riippumatta heidän katsantokannoistaan ja suhteestaan sotaan; saksalainen vaunu, jossa emigrantit matkustavat, tulee käyttämään Saksan alueella „eksterritoriaalisuusosoikeuksia”, so. Saksan viranomaisilla ei ole oikeutta suorittaa mitään passien eikä matkustajien tarkastusta, eikä päästä vaunuunkaan ilman Plattenin erikoista lupaa. (Saksan viranomaiset noudattivat tarkalleen mainittuja ehtoja.)

Maaliskuun 27 päivänä 1917 Vladimir Iljitš tovereineen matkusti Sveitsistä Venäjälle Saksan kautta. Maaliskuun 31 päivänä hän oli jo Tukholmassa. Ja huhtikuun 3 ja 4 päivän välisenä yönä vallankumoukselliset työläiset innostuksella ottivat vastaan oman johtajansa Pietarissa ja saivat kuulla hänen puheensa, jossa kehoitettiin taisteluun sosialistisen vallankumouksen voiton puolesta.

* * *

Poliittisena toimihenkilönä Vladimir Iljitš ei milloinkaan joutunut hämäännöksen, paniikin valtaan. Neuvostotasavallan traagillisimpinakin hetkinä hän laati ja toteutti järkähtämättömän lujana välttämättömiä päätöksiä. Erikoisen selvänä osoituksena siitä on eräs Neuvostohallituksen ensimmäisiä määräyksiä.

Marraskuun 20 päivänä 1917 Kansankomissaarien Neuvosto antoi käskyn rintamalla olleelle armeijan korkeimman ylipäällikön viransijaiselle Duhoninille, entiselle tsaarinarmeijan kenraalille, lakkauttaa viivyttelämättä sotatoimet ja aloittaa neuvottelut välirauhasta Saksan sotapäällystön kanssa. Kenraali kieltäytyi totelemasta käskyä. Muodostui erikoisen vaikea tilanne. Armeijan päällystö kokonaisuudessaan kannatti ylipäällikköä. Armeijan järjestöt rintamalla olivat vielä Neuvostovaltaa vastaan. Väli-aikaisen hallituksen entinen puheenjohtaja Kerenski hyökkäsi vastavallankumouksellisine osastoineen Pietariin. Pääkaupungissa oli valmisteilla junkkerien kapina. Tsaarin Venäjän liittolaisvaltojen diplomaattiset edustajat kannattivat Duhoninia.

Vladimir Iljitš teki viivyttelämättä jyrkän päätöksen. Hän erotti kapinoivan kenraalin virasta ja määräsi korkeimmaksi ylipäälliköksi vänrikin — bolševikki N. V. Krylenkon ja kääntyi radioitse armeijan puoleen kehottaen valitsemaan omat valtuutetut neuvottelemaan välirauhasta vihollisen kanssa. Kehotuksessa Lenin sanoi:

„Sotilaat! Rauhanasia on teidän käsissänne. Te ette salli vastavallankumouksellisten kenraalien mitätöidä suurta rauhan asiaa... Tarvitaan valppautta, kestävyyttä, tarmokkuutta, ja rauhan asia voittaa!”¹.

Niin kävikin. Kapinaan nousseet sotilaat valtasivat rintamalla ylipäällikön päämajan. Kenraali Duhonin sai samassa surmansa. Bolševikit ottivat johdon käsiinsä armeijan järjestöissä rintamalla. Armeijan siirtyminen kansan puolelle oli se tekijä, joka määritteli Lokakuun vallankumouksen lopullisen voiton.

Mieleeni muistuu toinenkin historiallinen tapaus. Oli vuoden 1918 alkupuolisko. Neuvosto-Venäjä oli juuri päässyt sodasta ja solminnut rauhan Saksan kanssa. Maassa vallitsi nälänhätä ja talouden rappiotila. Siellä täällä puhkesi valkokaartilaiden mellakoita. Erikoiskomitean elimet paljastivat milloin missäkin vastavallankumouksellisia salaliittoja. Pietarissa murhattiin bolševikki Volodarski. Ukraina oli vielä valkokaartilaisen Radan vallassa. Tapahtumat Siperiassa uhkasivat vastavallankumouksellisen hallituksen muodostamisella. Englannin ja Ranskan imperialistit laskivat sotajoukkojaan maihin Murmanskiissa.

Juuri siihen aikaan vasemmisto-eserrät surmasivat Moskovaan Saksan lähettilään. Saksan hallitus vaati, että Moskovaan päästettäisiin pataljoona saksalaisia sotilaita „Saksan lähetystä suojelemaan”.

Muistan selvästi, miten Lenin esitti Neuvostohallituksen julki lausuman heinäkuun 15 päivänä Neuvostojen Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean istunnossa. Tavallisesti kevyt ja nopea liikkeissään Vladimir Iljitš nousi tällä kertaa vaivoin ja hitaasti puhujakorokkeelle. Ankara ilme kasvoillaan hän kertoi lyhyesti vasemmisto-eserrien rikollisesta seikkailutoiminnasta ja Saksan hallituksen vaatimuksesta. Sitten hän ilmoitti selvästi ja täsmällisesti Neuvostohallituksen nimessä:

Tällaista vaatimusta Saksan taholta me emme missään tapauksessa emmekä millään ehdolla voi tyydyttää, sillä siitä alkaisi todellisuudessa Neuvosto-Venäjän miehittäminen vierasmaalaisilla sotajoukoilla. Jos Saksan hallitus ryhtyy ajamaan vaatimustaan läpi, niin me mobilisoimme, kutsumme

¹ V. I. Lenin, Teokset, 26. osa, s. 280.— Toim.

poikkeuksetta kaikki täysikäiset työläiset ja talonpojat aseelliseen vastarintaan.

Peloton vastalause, jonka Lenin esitti Saksan imperialisteille, pelasti silloin Neuvosto-Venäjän kuolemanvaarasta.

* * *

Vladimir Iljitšin toisena peruspiirteenä puolueen johtajana oli hänen *syvälinen periaatteellisuutensa*.

— Periaatteellinen politiikka on ainoaa oikeaa politiikkaa,— oli hänen mielisäntönsä.

Vladimir Iljitš katkaisi jyrkästi välinsä lähimpien tovereitensa kanssa silloin, kun he asettuivat väärälle tielle. Niinpä esimerkiksi hän katkaisi välinsä Martoviin, jonka kanssa oli aikoinaan aloittanut työnsä Pietarin proletariaatin keskuudessa ja istunut vankilassa samasta asiasta hänen kanssaan. Samoin Vladimir Iljitš katkaisi välinsä Plehanoviin, jota hän oli pitänyt suuressa arvossa.

Vuosien 1914—1918 imperialistisen sodan alussa Plehanov piti esitelmän Lausannessa. Vladimir Iljitš saapui vartavasten Lausanneen kuuntelemaan Plehanovia. Hän meni raskain mielin esitelmätilaisuuteen. Lenin tiesi, että Plehanov oli siirtynyt sosialipatrioottiselle kannalle, mutta Lenin ei tahtonut uskoa sitä.

— Voikohan se olla totta? — hän toisti moneen kertaan.

Plehanov oli ensimmäisenä alkanut Venäjällä levittää marxilaisuuden aatteita. Siihen aikaan Plehanov kuului Euroopassa niiden kahden kolmen sosialidemokraatin joukkoon, jotka harrasivat marxilaisuuden teoriaa. Lenin oli työskennellyt Plehanovin kanssa. Plehanov oli totta kyllä eronnut myöhemmin bolševikeista, mutta eihän hänestä ollut voinut tulla nyt työväenluokan petturia!

Esitelmätilaisuus oli menševikkien järjestämä. Tultuaan saliin muutamien tovereiden seurassa Vladimir Iljitš istui viimeistä edelliseen tuoliriviin aivan seinän viereen, ettei häneen olisi kiinnitetty huomiota. Mutta pian salissa levisi levoton kuiske:

— Lenin on täällä! Le-enin!

Esitelmän olisi pitänyt jo aikoja alkaa, mutta Plehanovia ei kuulunut. Vladimir Iljitš kävi levottomaksi:

— Mitähän se merkitsee? Eihän vain liene kuullut meidän olevan täällä ja livistänyt?

Plehanov ilmestyi vihdoin. Pyydettyään anteeksi myöhästymistään ja sitä, ettei ollut valmistunut esiintymään näin suuressa kokouksessa („viekastelee”, — kuiskasi Vladimir Iljitš) Plehanov aloitti esitelmän.

Puheeseen sisältyi kokonainen varasto oppineisuutta, pitkiä lainauksia Marxilta ja Engelsiltä, osuvia esimerkkejä ja vertailuja historiasta ja kaunokirjallisuudesta, purevaa ivaa vastustajista ym.— kaikki se teki Plehanovista „voittamattoman ritarin”. Riemastuneet menševikit aplodeerasivat vimmatusti johtajalleen.

Esitelmänsä alussa Plehanov arvosteli jyrkästi Saksan sosialidemokraatteja proletariaatin asian pettämisestä. Hän ilmaisi suuttumusta sen johdosta, että sosialidemokraattien edustajat olivat Valtiopäivillä äänestäneet sotamäärärahojen puolesta. Hän nimitti Saksan sosialidemokraattista puoluetta „opportunistiseksi Sodomaksi ja Gomorraksi”, jonne oli jäänyt vain muutama „vanhurskas”.

Vladimir Iljitš vilkastui, nauroi ja esitelmän ensimmäisen osan päätyttyä nosti kätensä korkealle ja taputti kauan Plehanoville kannustaakseen nähtävästi tätä esiintymään samalla tavalla myös ranskalaisia sosialipatriotteja vastaan.

Esitelmän loppuosa haihdutti kuitenkin Vladimir Iljitšin toiveet. Plehanov alkoi puhua siitä, että „Ranskan kimppuun on hyökätty”, että Ranskan sosialistit eivät voineet suhtautua koti-maahansa tehtyyn hyökkäykseen „tolstoilaisella välinpitämättömyydellä”. Plehanov puolusteli Ranskan ja Belgian sosialistiedustajain äänestämistä sotamäärärahojen puolesta ja heidän osallistumistaan porvarilliseen hallitukseen. Heitä „ei saa soimata, he eivät voineet menetellä toisin”. Plehanov toisti ujostelematta ranskalaisen sosialipatriootin Sembat'n lattean kokkapuheen Valtakunnanduuman sosialidemokraattisen ryhmän suhteen, joka oli äänestänyt sotamäärärahoja vastaan. Sembat'n sanojen mukaan viisivuotiaan venäläisen sosialidemokraattisen tyttösen oli helpompi säilyttää viattomuutensa kuin ranskalaisen sosialistisen rouvan. Plehanov nimitti „vääräksi” (!) ja „virheelliseksi” (!) Marxin ja Engelsin väittämän siitä, että kapitalistisissa maissa „työläisillä ei ole isänmaata”.

Esitelmän loputtua Vladimir Iljitš pyysi heti puheenvuoron. Hänelle annettiin aikaa vain 10 minuuttia. Kalpeana kiihtymyksestä, mutta ulkonäöltään rauhallisena hän nousi puhujakorokkeelle. Kättelemättä Plehanovia ja nimittäen tätä „selostajaksi” eikä toveriksi Vladimir Iljitš löi kymmenen minuuttia kestäväällä myrskyisellä hyökkäyksellään täydellisesti vastustajansa sosialipatriootin asenteen, koko hänen oppineisuutensa, teräväjärki-pyyntönsä ja loistavat kaunokirjalliset kilistimensä.

Plehanov ei esiintynyt sen jälkeen.

Vladimir Iljitš kehitteli taistelua edelleen. Hän vaati, että hänelle järjestettäisiin viivyttelämättä tilaisuus pitää esitelmä Lausannassa. Hän esitelmöi myös Bernissä, Genevessä, Zürichissä ja Montreux'ssa.

Näin ollen Vladimir Iljitš otti aivan alusta *tiukasti periaatteellisen, jyrkästi ilmaistun ja tieteellisesti perustellun kannan imperialistista sotaa ja sosialipatriotismia vastaan.*

Tämän kantansa hän vei loogilliseen loppuun saakka ehdottaen puolueen VII edustajakokouksessa vuonna 1918 muutettavaksi puolueen nimen ja nimittämään sitä vastaisuudessa *Kommunistiseksi puolueeksi.*

— Tällä nimellä, puhui Lenin,— puolue osoittaa päättävästi, jyrkästi ja suoraan, että se katkaisee välinsä vanhaan viralliseen sosialismiin.

* * *

Vladimir Iljitšin kolmantena peruspiirteenä puolueen johtajana oli *kollektiivisuusperiaatteen noudattaminen kaikkien tärkeimpien kysymysten ratkaisemisessa.* Valaisen tätä kertomalla miten laadittiin ja julkaistiin ensimmäinen bolševistinen asiakirja imperialistista sotaa ja sosialipatriotismia vastaan.

Kohta vuosien 1914—1918 imperialistisen sodan alettua Vladimir Iljitš vangittiin Itävallassa Venäjän alamaisena epäiltynä aivan aiheettomasti „vakoilijaksi”. Hän istui vankilassa 11 päivää.

Syyskuun 5 päivänä 1914 Vladimir Iljitš saapui Sveitsiin, Bernin kaupunkiin. Seuraavana päivänä sain häneltä Geneveen postikortin, jossa hän ilmoitti saapumisestaan ja kysyi vanhalta muistilta, voitaisiinko Genevessä julkaista lehtistä ja lisäsi sulkumerkeissä itsestään selvänä asiana:

„tietenkin sotaa vastaan ja uudentyyppisiä nationalisteja vastaan Haasesta Vanderveldeen ja Guesdeen saakka — kaikki ovat konnia”¹.

Muistan miten innostuneina otimme vastaan tiedon, että kallis Vladimir Iljitš, josta emme pitkään aikaan olleet saaneet mitään tietoja, oli nyt tullut Itävallasta, ja miten meitä miellytti lyhyt, täsmällinen ja murskaava määritelmä, jolla hän luonnehti sosialipatriotismia.

Vastasin, että teknillinen mahdollisuus lehtisen julkaisemiseen on olemassa. Mainitsen, että silloin oli ulkomailla Keskuskomitean jäseniä, joilla oli valtuudet puolueen pää-äänenkannattajan julkaisemiseen. Nyt oli saapunut myös päätoimittaja. Tuntui siltä, että voitaisiin julkaista pää-äänenkannattajan numero kirjoituksineen imperialistista sotaa ja sosiališovinizmia vastaan. Mutta kuulkaapa, miten laadittiin ja toimitettiin julkaistavaksi sodan alkamisen jälkeen ensimmäinen bolševistinen asiakirja.

Heti Sveitsiin saavuttuaan Vladimir Iljitš kirjoitti lyhyet teesit sodasta. Sitten syyskuun 6, 7 ja 8 päivänä hän piti selostuksen

¹ „Lenin-kokoelma” XI, s. 99.— *Toim.*

teesien mukaan suppean ryhmän suljetussa kokouksessa, joka konspiratiivisista syistä pidettiin metsässä Bernin lähellä. Teesit hyväksyttiin täydellisesti, ja niihin ehdotettiin vielä eräitä lisäyksiä.

Sen jälkeen teesit monistettiin kirjoituskoneella „VSDTP:n jäsenten, sosialidemokraattien ryhmän” hyväksymänä päätöslauselmana, otsikolla „Vallankumouksellisen sosialidemokratian tehtävät Euroopan sodassa”. Päätöslauselman teksti lähetettiin ulkomailla sijaitseville puoluejärjestöille — bolševistisille jaostoille. Ja kaikki se tehtiin niin konspiratiivisesti, että me esimerkiksi Genevessä saimme saman päätöslauselman erään toverin kautta tuntemattomasta alkulähteestä. Vladimir Iljitš teki hänellä säilyneeseen päätöslauselman kopioon konspiratiivisissa tarkoituksissa päällekirjoituksen: „Tanskassa julkaistun julistuksen kopio”. Päätöslauselma aiottiin myöhemmin painattaa kirjapainossa.

On säilynyt Vladimir Iljitšin kirjoittama päätöslauselman alkulause. Siinä sanottiin, että päätöslauselma oli hyväksytty VSDTP:n johtohenkilöiden neuvottelukokouksessa ja että tuo neuvottelukokous ei ollut luonteeltaan täysin virallinen, sillä VSDTP:n Keskuskomitea ei vielä voinut suoritetujen vangitsemisten takia kokoontua.

Jonkun ajan kuluttua päätöslauselma onnistuttiin lähettämään Valtakunnanduuman edustajan F. N. Samoilovin kautta Venäjälle puolueen Keskuskomitean, puolueen duumaryhmän ja muiden puoluejärjestöjen käsiteltäväksi.

Lokakuun puolivälissä saatiin tieto, että Keskuskomitea ja duumaryhmä olivat hyväksyneet päätöslauselman täydellisesti tehden siihen vain eräitä korjauksia ja lisäyksiä. Samaan aikaan saatiin venäläisten sosialidemokraattien (bolševikkien) jyrkkäsanainen vastaus Vanderveldelle, joka oli kehottanut heitä lakkauttamaan taistelun tsarismia vastaan.

Ja vasta kaiken tämän jälkeen Vladimir Iljitš päätti julkaista virallisen asiakirjan — VSDTP:n manifestin imperialistista sotaa ja sosialipatriotismia vastaan.

Alussa aiottiin julkaista manifesti erillisenä kirjasena. Mutta koska siihen mennessä oli saatu järjestykseen puolueen pää-äänenkannattajan julkaisemisen uusiminen, päätettiin julkaista manifesti pää-äänenkannattajan lähimmässä numerossa. Vladimir Iljitš lähetti minulle viisi korjausta manifestiin ja muutetun allekirjoituksen. Hän kirjoitti:

„...sen jälkeen, kun on otettu yhteys Venäjään, esiinnyimme jo virallisemmin”¹.

¹ „Lenin-kokoelma” XI, ss. 107, 109.— *Toim.*

Manifesti julkaistiin „Sotsial-Demokrat” lehden 33. numerossa marraskuun 1 päivänä 1914 otsikolla „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” ja allekirjoituksella „Venäjän S. D. Työväenpuolueen Keskuskomitea”.

Työmenetelmä, millä Vladimir Iljitš laati, toimitti ja julkaisi sodan alkamisen jälkeen ensimmäisen bolševistisen „lehtisen”, oli hänelle puolueen johtajana erittäin luonteenomaista.

Menševikit kuvailivat Leniniä „kaikkivaltiaaksi diktaattoriksi”, joka yksin ratkaisee kaikki kysymykset ja julkaisee „käskyjä”, joita kaikkien on toteltava, „hajoittajaksi”, joka karkkyy vain tilaisuutta tehdäkseen uuden hajaannuksen puolueessa.

Mutta Lenin oli aivan toisentyypinen johtaja, hänellä oli puolueeseen aivan toisenlainen suhde.

Väliaikainen erossaolo puolueesta, puoluejärjestöistä, jotka toimivat siellä, kaukana kotoisella Venäjän maalla, vaivasi suuresti Vladimir Iljitšiä. Oli ratkaistavana viivyttelämättä uusia ja tärkeitä kysymyksiä, jotka koskivat sekä puolueen että maan tulevia kohtaloita. Ja niiden ratkaiseminen yksin, ilman puoluetta, ilman puolueen ylimpiä elimiä *ei Leninin mielestä voinut tulla kysymykseenkään.*

Ja niin Vladimir Iljitš raivasi tuhansia kaikenkaltaisia esteitä saadakseen pikemmin yhteyden puolueeseen ja saadakseen asiassa hinnalla millä hyvänsä *kollektiivisen ratkaisun.*

Leninille oli vallankumouksellisen proletariaatin puolue *kaikki kaikessa*, hän oli elimellisesti kasvanut siihen, ei voinut hetkeksikään erottaa itseään siitä eikä asettaa itseään sen vastakohtaksi, asettua sen yläpuolelle.

Lenin piti marxilaiseen teoriaan nojautuvaa puolueen kollektiivista johtoa korkeimpana puoluejohdon periaatteena, joka takaa puolueelle täydellisen voiton kaikkien tarkoituksien saavuttamisessa.

* * *

Vladimir Iljitš joutui esiintymään lukemattomia kertoja puolueen ja neuvostojen edustajakokouksissa, monissa muissa laajoissa kokouksissa. Yritän kuvailla Leninin puhujana.

Vladimir Iljitšillä oli erinomainen, yksistään hänelle ominainen kyky vallata nopeasti ja täydellisesti puoleensa kuulijain huomio, olivatpa he poliittisia toimihenkilöitä, tiedemiehiä tai tavallista kansaa. Jokaiseen kuulijakuntaan hän suhtautui eri tavalla, valitsi sopivia todisteita, käytti erilaista kertomismenetelmää.

Vladimir Iljitš taisi erinomaisesti venäjän kielen ja piti siitä. Kremlissä hänen työpöytänsä vierellä oli erikoisella pyörivällä

hyllyllä hakemistokirjallisuuden joukossa aina Vladimir Dalin „Elävän venäjän kielen sanakirjan” neljä nidettä. Ivatakseen vastustajaansa Lenin käytti usein puheissaan venäläisiä kansansananparsia. Muistan hyvin erään tällaisen tapauksen Neuvostojen IV Ylimääräisessä Yleisvenäläisessä edustajakokouksessa maaliskuussa 1918.

Edustajakokous pidettiin Neuvosto-Venäjän historian mitä kriittisimpänä hetkenä, jolloin ratkaistiin kysymystä rauhasta ja sodasta Saksan kanssa. Mieliala edustajakokouksessa oli painostava. Edustajain joukossa oli paljon rauhan solmimisen vastustajia: vasemmisto-eserriä, maksimalisteja, anarkisteja ja muita. He eivät tunnustaneet „rauhaa porvariston kanssa” ja kehottivat käymään „vallankumouksellista sotaä voittoisaan loppuun saakka” saksalaisia imperialisteja vastaan. Leninin puhe keskeytettiin usein ärtyisillä vihaisilla välihuudoilla. Mutta hän kehitti johdonmukaisesti ajatuksiaan, todisteli edustajakokoukselle, että rauhansopimuksen solmiminen Saksan kanssa vaikka kuinka raskain ehdoin on ehdottoman välttämätöntä ja teki pilkkaa kerskailevista vastustajistaan venäläisellä sananparrella „älä kersku sotaan mennessä, vaan sodasta tullessa”. Salissa kajahti nauru, seurasi suosionosoitusten myrsky. Murros edustajakokouksen mielialassa oli saatu aikaan.

V. I. Leninin selostuksen jälkeen edustajakokous vahvisti valtavalla äänten enemmistöllä rauhansopimuksen Saksan kanssa.

Työväen ja talonpoikain kokouksissa Vladimir Iljitš puhui erinomaisen yksinkertaisesti, selvästi ja vakuuttavasti käyttäen tavallisia kansan puhekielen sanoja ja sanontoja, hämmästyttäen kuulijakuntaa heidän elämänsä ja tarpeidensa tuntemuksella.

Mutta Vladimir Iljitš ei milloinkaan alentunut vulgarisoimiseen saakka, ei tekeytynyt työväen tai talonpoikain kuulijakunnan mukaiseksi, eikä imarrellut kuulijoita, ei salannut heiltä mitään eikä tehnyt mahdottomia lupauksia.

Vallankumousvuosina esiintyi joukoille kaikenlaisten suunnien puhujia.

Vaikka työläiset eivät olleet ennen tunteneetkaan Leniniä, he tajusivat hänet heti *omaksi mieheksi*.

— Kas, tuo mies on meikäläinen! Iskee kuin naulan kantaan! Siinä on totuus kuin kämmenellä!

Eräät puhujat koristelevat mielellään puhettaan kauniilla sanakäänteillä, sukkeluuksilla jne. Leninille oli kaikki sellainen ulkonainen „kauneus” aivan vierasta. Hän ei yksinkertaisesti tarvinnut sitä, se häittäsi hänen ajatustensa nopeata ja määrätietoista juoksua — hän kiirehti sanomaan ajatuksensa kuuli-joille.

Eräillä puhujilla on edustava ulkonäkö, vaikuttavat eleet, kauliita asentoja, voimakas ja värikäs ääni, jota he toisinaan voimistavat „ukkosin jylinäksi” tai alentavat kuiskailuksi.

Mutta siinä nousee puhujalavalle matalahko mies, jonka ulkonäössä ei ole mitään muuta merkittävää kuin ehkä vain se, että hänen valtava otsansa välkehtii sähkövalossa. Hänen äänensä on kumeahko, puheessa sorahtaa „r”. Hän ei pidä tyyliä puhetta, vaan ikään kuin keskustelelee kuulijain kanssa. Eleet ovat yksinkertaisia ja luonnollisia.

Puhe alkaa muutamilla yksinkertaisilta tuntuvilla kaikilla tutuilla tosiasioilla ja ajatuksilla. Mutta jo hetken kuluttua puhe valtaa kaikkien huomion puoleensa. Osoittautuu, että noissa kaikilla tutuissa tosiasioissa on omat tähän saakka kaikilta huomaamatta jääneet puolensa ja erikoisuutensa; niistä juontuu uusia kumoamattomia johtopäätöksiä, joita kuitenkin ei ollut kukaan tähän asti tehnyt... Ja kuulija tuntee yhdessä puhujan kanssa ensilöytäjän nautintoa. Hän esittää uusia tosiasioita, heittää uusia ajatuksia ja johtaa teidät *logiikan väkevällä voimalla* eteenpäin... Ja sitten hän valtaa teidät kokonaan! Ympäristö katoaa tajunnastanne kokonaan, te vaellatte ajatusten valtakunnassa, jossa vallitsevat omat järkkymättömät lakinsa... Puheen loputtua te ikäänkuin heräätte.

Aivan samoin kuin suuri mestarikirjailija valtaa lukijan runollisen mielikuvituksen voimalla, aivan samoin suuri ajattelija Lenin valtasi kuulijan *ajatuksensa voimalla*. Samoin kuin taiteilija kuvaa taidekeinoillaan luokkavihollista, samoin Lenin paljasti ajatuksen voimalla vastustajansa monimutkaiset salajuonet ja teoreettiset rakennelmat.

Te muistatte joskus kuulleenne vastustajan puheessa todisteita, joissa tuntui olevan jotain väärinnettä, mutta ette päässeet siitä heti selville. Mutta Lenin paljastaa yhdellä ohimennen sanotulla lauseella vastustajain viisaimmatkin ajatusvyöhykkeet ja soffit ja johtaa teidät uusiin laajoihin yleistyksiin.

Jokaisella esiintymisellään Lenin avasi puolueelle uusia mielenkiintoisia näköaloja, latasi meihin uutta energiaa, asetti eteemme selvästi ja perustellusti uusia tärkeitä tehtäviä, joiden ratkaisemisesta riippui puolueen ja maan tulevaisuus.

* * *

Vladimir Iljitš piti kansasta, tavallisista työhmisistä. Nadežda Konstantinovna puhui siitä lämpimästi Leninin hautaisissa:

— Hänen sydämensä sykki lämmintä rakkautta kaikkia työtekeviä kohtaan.

Neuvostohallituksen johtomiehenä ollessaan Vladimir Iljitš keskusteli mielellään työläisten ja talonpoikain kanssa. Hänelle oli työläisten ja talonpoikain mielipiteiden ja mielialojen tunteminen yhtä tärkeää kuin puolueen Keskuskomitean ja Kansankomissaarien Neuvoston jäsenten mielipide.

Vladimir Iljitš piti varsinkin keskustelusta työläisten kanssa. Heille hän kertoi kalleimmista aatoksistaan ja heidän mielipidettänsä piti suuressa arvossa.

Vladimir Iljitš arvosti suuresti talonpoikain kirjeitä, joita he lähettivät „Bednota” lehteen.

— Nehän ovat aitoja inhimillisiä asiakirjoja! Sellaista en saa kuulla missään selostuksessa!

Näin sanoi minulle Vladimir Iljitš, kun kävin „Bednota” lehden toimittajana hänen luonaan ja toin talonpoikain kirjeitä. Hän kuunteli kauan ja tarkkaavasti, miten maaseutu elää ja mitä se on vailla. Joitain kirjeitä hän otti käteensä ja silmäili niitä. Ja silloin muistui mieleeni, miten huolellisesti hän oli itse aikoinaan lukenut ja korjailnut „Vperjod” ja „Proletari” lehteen saatuja työläisten kirjeitä.

Erikoisesti muistan erään keskustelun talvella vuonna 1920—21. Aika oli erittäin vaikea: kansalaissodan loppu, jolloin työtätekevien uhrin ja kärsimykset olivat suurimmat. Maaseutu aivan hukutti „Bednota” lehden kirjeillä.

Vladimir Iljitš esitti minulle loputtomasti kysymyksiä jokaisen kirjeen johdosta.

— Tässä kirjoitetaan, että Neuvostovalta on huonompi kuin tsaarin valta,— sanoin minä.

— Huonompi kuin tsaarin valta? — kysyi Vladimir Iljitš, ja siristetyssä silmässä oli naurunpilke.— Entä kuka kirjoittaa? Kulakki? Keskitalonpoika?

Keskustelu päättyi vaatimukseen, että on tehtävä seikkaperäinen selostus tilanteesta maaseudulla esittämällä otteita talonpoikain kirjeistä.

Kuudettakymmentä tällaista kirjettä, jotka koskivat elintarvikkeiden ylijäämän luovutusta ja talonpoikain raskasta asemaa, valittiin, tutkittiin ja lähetettiin selostuksessa henkilökohtaisesti Leninille. Ja pian sain tietää, että talonpoikain kirjeistä laadittu selostus ei jäänyt huomiotta.

Kuunnelllessani Leninin selostusta puolueen X edustajakokouksessa elintarvikkeiden luovutuksen vaihtamisesta luontaisveroon huomasi, että Vladimir Iljitš oli käyttänyt talonpoikain kirjeitä selostusaineistona.

Siitä lähtien Vladimir Iljitš vaati säännöllisesti selostuksia „Bednota” lehdeltä. Minulla on säilynyt pikkuinen paperilappunen, joka on kirjoitettu täyteen Vladimir Iljitšin pienellä käsialalla.

Sen sisältö sanasta sanaan kuuluu:

„26.I.1922.

tov. Karpinski!

Ettekö kirjoittaisi minulle lyhyesti (2—3 sivua maximum)

montako kirjettä on talonpojilta „Bedno-taan”?

mitä tärkeää (erikoisen tärkeää) ja uutta on kirjeissä?

Mielialat?

Päivänpolttavat kysymykset?

Enkö saisi *kerran kahdessa kuukaudessa* tällaisia kirjeitä (seuraavat 15.III.1922)?

α) kirjeiden keskimääräinen luku

β) mielialat

γ) tärkeimmät päivänpolttavat kysymykset.

Komm. terveisin *Lenin*”¹.

Vladimir Iljitš kantoi yli-inhimillistä kuormitusta hoitaessaan tärkeimpiä valtion ja puolueen johtotehtäviä. Siitä huolimatta hän otti vastaan asiakkaita. Hän keskusteli heidän kanssaan ei vain siksi, että piti sitä valtion päämiehen tehtävänä, vaan ennen kaikkea siksi, että tunsu pakottavaa tarvetta pitää elävää yhteyttä kansaan.

Maan kaikilta puolilta saapui ja tuli jalkaisin Moskovaan Leninin luo talonpoikain kokouksissa valittuja edusmiehiä. Leninillä oli erikoinen päiväkin, jolloin hän otti vastaan talonpoikain edusmiehiä.

He tulivat määrätunnilla Kremlin talonpoikaisviitoissa, virsut jalassa ja pussi selässä. Vastaanottohuoneessa he asettivat pussinsa lattialle seinänviereen ja keskenään kuiskaillen odottivat liikuttuneina, milloin heidät kutsutaan itsensä Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajan — Vladimir Iljitš Leninin luo!

Odottaminen ei kestänyt kauan. Jo pyydettiin sisään. Talonpojat tiukkasivat vyötään, silittivät kämmenillä hiuksiaan ja astuivat arvokkaina Leninin työhuoneeseen. Lenin tuli jo pöydän takaa vastaan, tervehti ystävällisesti kätellen jokaista ja istutti vieraat.

— Tule sinä, vaari, tänne lähemmäksi nojatuoliin!

Vladimir Iljitš kysyi jokaisen sukunimen, etunimen, isänimen ja kotipaikan. Sitten alkoi tavallinen sydämellinen keskustelu.

¹ V. I. Lenin, Teokset, 35. osa, s. 466.—*Toim.*

Valtuusmiehiä ihmetytti, että Vladimir Iljitš muisti jokaisen nimen ja puhutteli keskustelussa aina nimeltä. Ja vieläkin enemmän heitä hämmästytti se, että Vladimir Iljitš oli hyvin perillä heidän kotikylänsä tarpeista, tiesi millaiset olivat heidän maansa ja toisinaan mainitsi sukunimeltä tilanherran, joka oli heitä riistänyt. Talonpojilla ei tietenkään ollut aavistustakaan siitä, että Lenin oli perinpohjin tutkinut maan jokaisen seudun taloutta.

Kerran sattui vastaanottotilaisuudessa seuraava tapaus. Eräs edusmiehistä nousi äkkiä paikaltaan ja sanoi hyvin kiihtyneenä:

— Toveri Lenin, mitä se sellainen merkitsee?! Hehän painavat meidät maan tasalle!

Vladimir Iljitš ei käsittänyt mitään.

— Rauhoittukaa, Ivan Rodionovitš,— hän sanoi,— ja selittäkää meille kunnolla, mistä on kysymys. Ketkä he?

— Kuinka ketkä? Meidän kyläneuvostolaiset! Ovat ihan näännyttäneet meidät keräyksillään!

— Entä kuka heidät on valinnut?

— Mepä tietenkin.

— Ottakaa ja valitkaa uudet.

— Saako sen tehdä?

— Saa ja pitää tehdä. Neuvostolaki sallii valita kaikkien sellaisten edustajien tilalle, jotka eivät ole kansan luottamuksen arvoisia, uudet edustajat ennen entisten valtuuksien umpeen kulumista. Niin on asia, Ivan Rodionovitš!

Välttämättömissä tapauksissa Vladimir Iljitš antoi itse tällaisten keskustelujen jälkeen määräyksiä paikkakunnille. Ja usein ne tiedot, joita hän sai keskustellessaan työläisten ja talonpoikain kanssa, olivat perustana jonkin uuden päätöksen julkaisemiselle.

* * *

Toverina Vladimir Iljitš oli hyvin ystävällinen ja vaatimaton, huomaavainen ja hienotunteinen. Hän ei milloinkaan sinutellut alaisiaan eikä työläisiä tai talonpoikia. Vain itseään vanhemmille hän saattoi sanoa: „sinä, isä” tai „sinä, vaari”, kuten kansan keskuudessa sanotaan.

Esimerkiksi vaikkapa hänen tapansa tervehtiä. Hän kumartaa hieman, ojentaa kyynänpäästä taivutetun kätensä, katsoo suoraan silmiin ystävällisesti hymyillen,— ja te itsekkin hymyilette onnellisena tuntien hänessä läheisen toverin ja ystävän.

Muistuu mieleen seuraava tapaus. Neuvostojen Yleisvenäläiseen Toimeenpanevaan Keskuskomiteaan kuului eräs puolueeton

talonpoika Sokirko, ulkomuodoltaan todellinen Taras Bulba,— ja ohimennen sanoen mainio agitaattori. Vladimir Iljitš tapasi hänet kerran istuntojen väliajalla, puristi hänen kättään ja kysyi:

- Kuinka voitte, toveri Sokirko?
- Jotakuinkin. Entä te, toveri Lenin?
- Myös jotakuinkin... Kuinka vanha te olette, toveri Sokirko?
- Täytin viisikymmentä!
- Minä samoin!

Vladimir Iljitš löysi heti jotain yhteistä, mikä lähensi johtajaa ja tavallista talonpoikaa toisiinsa. Ja niin he seisoivat molemmat— toinen jättiläiskokoinen, toinen matalampi, mutta myös tanakka ja vankkarakenteinen, seisoivat katsoen toisiinsa ja hymyillen... Ja ympärillä seisovat myös hymyilivät.

Miten paljon tuossa kohtaamisessa olikaan sydämellisyyttä, todellista toverillisuutta ja inhimillisyyttä! Kaikki sellaiset tapaamiset lähensivät tavattomasti Leniniä kansaan.

Vielä eräs kuvaava piirre. Kerran Kremlissä Vladimir Iljitš nousi kapeita sivurappuja kolmanteen kerrokseen. Ja yhtäkkiä rappujen kulmauksessa häntä vastaan tuli siivooja tov. Burilina, laskeutuen alas ämpäri ja vati kädessä. Huomattuaan Leninin hän hämmentyi ja aikoi kääntyä takaisin. Mutta Vladimir Iljitš pysäytti hänet:

— Ei, ei, toveri, eihän teidän tarvitse eikä varsinkaan kantaumuksen kanssa nousta ylös. Minä seison tuossa nurkassa ja te pääsette ohi!

Siinä ilmeni Vladimir Iljitšin oikea toverillinen ja ystävällinen suhde tavallista työtätekevää ihmistä kohtaan. Täytyy sanoa, ettei sitä ole kaikilla.

Lenin kohteli hänen vastaanotollaan käyneitä neuvostokansalaisia arvonnalla ja kunnioituksella. Mutta hän ei sietänyt itseensä kohdistettuja erikoisia kunnianosoituksia. Hän oli suorastaan harmissaan niistä loputtomista suosionosoituksista, joita puhkesi hänen noustua puhujalavalle. Hän osoitti kelloon aivan kuin vaatien, ettei kulutettaisi kallista aikaa sellaisiin joutavuuksiin.

Maaliskuussa 1922 Vladimir Iljitš kirjoitti pyynnöstäni artikkelin „Bednota” lehden nelivuotispäivän kunniaksi. Kirjoitusta seurasi pieni erillinen paperilappu. Siinä Vladimir Iljitš viittasi sairauteensa ja lisäsi:

„Sen vuoksi en voi kirjoittaa „Bednotan” nelivuotispäivän johdosta mitään *pätevää*. Jos tämä lähettämäni kelpaa, niin julkaiskaa; ellei, niin viskatkaa paperikoriin, se on parempi. Teidän Lenin”.

Täytyy myöntää, että toimittajan tehtävissä ollessani en milloinkaan tavannut toista niin vaatimatonta kirjoittajaa.

* * *

Kerron eräitä piirteitä Vladimir Iljitšin henkilökohtaisesta elämästä.

Vladimir Iljitšin aineellinen asema emigranttikaudella ei ollut kehuttava. Tekijäpalkkio julkisesti ilmestyneistä teoksista ei ollut säännöllinen eikä läheskään riittävä. Sattui hetkiä, jolloin oli „täysi rahattomuus”. Silloin Vladimir Iljitš piti ansiotarkoituksissa esitelmiä ja Nadežda Konstantinovna antoi tunteja tai kirjoitteli osoitteita kirjekuoriin, joissa lähetettiin Venäjälle sveitsiläisten liikkeiden mainoksia. Sellaiset ansiot olivat tietenkin niukkoja.

Tällaisina hetkinä Vladimir Iljitš asui yhdessä pienessä huoneessa, joka vuokrattiin työläisperheessä, ehdottamalla oikeudella ruokailla asuntoemännän keittiössä. Rahahuolet lankesivat henkilökohtaisesti Nadežda Konstantinovnalle. Toisinaan hän haki päivällisen ylioppilasruokalasta.

Voidaan kysyä: eikö puolue olisi voinut turvata Leninille edes välttämättömiä toimeentulon ehtoja, vaikka olikin vaikeat ajat? Mutta asia oli niin, että Vladimir Iljitšin mielestä hän itse voi ja hänen täytyi turvata toimeentulonsa työllään eikä penniäkään puolueelta!

Siihen aikaan venäläisillä intelligenteillä oli kelvottomia tapoja. Jokin asia pantiin alulle, mutta ei viety sitä loppuun. Tehtiin lupauksia, mutta ei täytetty niitä. Lainattiin toiselta rahaa ja sitten „unohdettiin”. Lainattiin kirja luettavaksi ja „luettiin” sitä loputtomiin tai palautettiin tahrattuna, revittynä jne. Kerran esimerkiksi Vladimir Iljitšiltä katosi Amerikan tilastonide, joka oli hänelle erittäin välttämätön työssä, ja hänen oli pakko etsiä kirjaa tekemällä ilmoitus kirjaston kautta (ja tietenkin tuloksetta).

Kirjojen palauttamista, velkojen maksamista ja lupauksien täyttämistä pidettiin „porvarillisina ennakkoluuloina”, „porvarillisuutena”.

Vladimir Iljitš oli kokonaan toista laatua. Hän osasi viedä loppuun aloittamansa asian, täyttää lupauksensa ja maksaa ehdottomasti velkansa ym. Hän oli puoluekirjastomme täsmällisin lukija, käsitteli kirjoja erittäin varovasti. Jos piti työtä varten tehdä kirjan sivuille merkintöjä, hän teki ne kevyesti kynällä, että sitten sai ne helposti pyyhkiä pois. Vladimir Iljitš itse oli erittäin työteliäs ja osasi kunnioittaa ja pitää arvossa toisten työtä.

Kerran sattui tällainen tapaus. Vladimir Iljitš saapui Geneveen esitelmöimään ja asettui niinkuin aina luokseni. Olin silloin puoluekirjaston hoitajana ja asuin kirjaston viereisessä huoneessa. Tavallisesti tarjosimme vaimoni kanssa hänelle kotilounaan, ja se tapahtui vastavuoroisuuden merkeissä. Mutta tällä

kertaa päätimme Vladimir Iljitšin kanssa jostain syystä (nähtävästi sen johdosta, että olimme päässeet voitolle menševikeistä) nauttia päivällisen halvassa ravintolassa. Lasku muuten nousi melkoiseen summaan: puoleentoista frangiin miestä kohti (kaksi kertaa tavallista siirtolaisen päivällistä kalliimpi). Vladimir Iljitšin puolesta maksettiin yhteisessä summassa.

Siitäpä se juttu sitten alkoikin. Vladimir Iljitš tahtoi hinnalla millä hyvänsä palauttaa laskuosuutensa. Me vaadimme leikillä häneltä maksua kaikista aterioista, joita hän oli syönyt meillä kotona. Hän leikillään puolustautui viittaamalla luontais- ja rahatalouden eroavaisuuteen. Loppujen lopuksi turvauduimme kumpikin viekkauteen. Pistimme huomaamatta rahat takaisin Vladimir Iljitšin taskuun. Hän pääsi kuitenkin voitolle: hän laittoi rahat yöpöydälle, josta ne sitten löydettiin, kun Vladimir Iljitš oli matkustanut pois.

Voidaan sanoa: pikkumaisuutta. Ei, se ei ollut sitä. Vladimir Iljitš tunsu mainiosti emigranttielämän eikä ollut ollenkaan varma, oliko meillä ravintolan jälkeen seuraavana päivänä päivällisrahaa. Asialla oli sitä paitsi hänelle periaatteellinenkin puoli, josta hän piti kiinni.

Tavallisesti luullaan, että suuri henkilö on henkilökohtaisissakin suhteissa ja kotioloissa jokin aivan erikoinen. Se ei pidä paikkaansa ainakaan Vladimir Iljitšin suhteen.

V. I. Lenin oli poikkeuksellisen vaatimaton ihminen. Krem-lissä hän asui perheensä kanssa aivan tavallisessa huoneistossa, jossa oli pienet huoneet ja yksinkertainen kalusto. Hän suuttui, kun sai tietää, että valtion varoilla oli palkattu siivooja hänen asuntoaan varten, ja vaati, että siivoojan palkka pidätettäisiin hänen kuukausipalkastaan.

Yksinkertainen oli hänen vaatetuksensakin. Hän käytti lippalakkia ja talvisin tavallista korvushattua. Hänen ruokansa oli yksinkertaista ja ravitsevaa; väkijuomia hän ei nauttinut. Piti ruumiillisesta työstä; lepopäivinä, joita sattui harvoin, hän itse puhdisti huvilapuistossa polkuja lumesta.

Kirjeistä päätellen Vladimir Iljitšillä oli milloin millainenkin „mieliala”, sattui myös, että „hermot reistasivat”.

Vladimir Iljitš kirjoitti aivan tavallisia kirjeitä lisäten ehdottomasti „terveiset” Nadežda Konstantinovnalta sekä pyysi sanomaan „terveiset” ystäville, kyseli terveyttä, muisti ja kyseli henkilöistä, jotka häntä kiinnostivat. Nyt niin monen myrskyisen vuoden jälkeen tuntuu jo vähän oudolta, mutta samalla erittäin herttaiselta piirteeltä se, ettei Vladimir Iljitš unohtanut lähettää määrättynä aikana postikorttia ja toivottaa meille hyvää uutta vuotta.

Vladimir Iljitš piti hyvästä musiikista, yhteislaulusta, šakkipelistä, luistelusta, pyöräilystä, jalottelusta vuorilla, ja hän leikki

varsin mielellään lasten kanssa ja osti heille leikkikaluja (omia lapsia ei hänellä ollut).

Vladimir Iljitš oli välitön, puhelias, leikintajuinen puhekumppanina, osasi kiinnostua kaikkeen, mutta ei millään tuonut ilmi itsessään suurta Leniniä.

Ainoastaan yksi luonteenpiirre teki Vladimir Iljitsistä poikkeuksellisen henkilön: harvinainen herkkyys, huomaavaisuus, yksinkertaisuus ja vaatimattomuus. Tämä piirre sai hänessä aivan erikoisen korostuksen, sanoisin — *tenhovoiman*. Hänessä ei ollut mitään sellaista, mikä olisi vähääkään muistuttanut pikkumaisuutta, poroporvarillisuutta, niitä sovinnaisuuksia ja ennakkoluuloja, jotka siirtyivät meille porvaristolta ja joita tavaan vieläkin varsin sivistyneillä puolueen jäsenillä.

Ja kun muistelen kaikkea, mitä hänestä voin muistaa, niin ajattelen aina ja tunnen, että Vladimir Iljitš oli kommunisti sekä aatteittensa ja yhteiskunnallisen toimintansa puolesta että henkilökohtaisessa elämässä ja elintavoissaan. Hän oli niiden täydellisten ihmisten esikuva, jotka tulevat elämään kommunistisessa yhteiskunnassa.

